

Nr 221.

Av herr **Bergqvist**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försvarsväsendets ordnande.

Uti försvarspropositionen till 1924 års riksdag (nr 50) upptog dåvarande försvarsministern uti ett förslag till passagesystem följande: officerare och underofficerare med vederlikar, tillhörande i Boden förlagda truppförband och formationer jämte deras familjemedlemmar tillförsäkras rätt till en årlig fri resa å järnväg till sydligare delar av landet.

Kostnaderna härför borde upptagas å avlöningsanslaget. Vid beräklandet av anslaget härtill hade förutsatts, dels att resorna skulle ske å militärbiljett och dels att sådan biljett berättigade till resa i andra klass å järnväg.

Uti årets försvarsproposition har försvarsministern endast i så måtto ansett sig kunna föreslå en förmån av dylik natur, att »det borde tagas under överbägande, huruvida icke här omnämnd personal jämte familjemedlemmar kunde beredas rätt att mot vanlig avgift för militärbiljett företaga en resa årligen till sydligare delar av landet».

Detta försvarsministerns frångående av i 1924 års försvarsproposition framlagt förslag motiveras med »hänsynen till de konsekvenser en sådan anordning skulle medföra i fråga om andra grupper av statens befattningshavare».

Några konsekvenser av olämplig art synas dock icke i här förevarande fall kunna vara för handen.

Den ekonomiska fördel, som ligger i de i 1924 års försvarsproposition föreslagna resorna, ingår ju endast såsom ett led i ett föreslaget passagesystem, som sedan längre tid befunnits nödvändigt, dels för att säkerställa rekryteringen av officers- och underofficerskårerna: i huvudsak genom att giva personalen inom dessa möjlighet att erhålla transport söderut — en möjlighet som för så gott som samtliga kategorier av denna personal hittills icke varit tillfinnandes — dels — och detta har ur militär synpunkt spelat en avgörande roll — för att giva tillräckligt stor del av arméns befälspersonal en ingående kännedom om de särdrag, tjänsten inom en fästning innebär, samt en tillfredsställande vinterutbildning.

Då dessa de bärande skälen för ett passagesystem icke äro tillfinnandes inom någon annan gren av statsförvaltningen och tillerkännandet av förmånen av fria resor av anförd art endast är en detalj av omnämnda passagesystem, synes icke någon farhåga kunna uppstå för att ett tillerkännande av denna rätt till fria resor skulle medföra krav på enahanda rätt från personal, tillhörande andra kategorier av statstjänstemän.

Härtill kommer, att det förslag, som framburits i årets försvarsproposition, för personal med flera minderåriga barn endast utgör en skenbild. Därest ifrågavarande personal begagnar sig av militärbiljett, skulle nämligen en resa från Boden till södra Sverige betinga högre pris än vid köp av vanliga personbiljetter. Orsaken härtill ligger däri, att vid färd med militärbiljett, likvid erlägges efter militärtaxan även för minderåriga barn, för vilka där- emot vid användandet av vanlig personbiljett likvid erlägges efter kända, betydligt lindrigare grunder.

Uti 1924 års försvarsproposition ansåg sig dåvarande departementschefen böra föreslå, att officerare och underofficerare med vederlikar efter viss tids, förslagsvis, 6 års, tjänstgöring i Boden i *lönehänseende* skulle äga tillgodoräkna sig tre tjänsteår, utöver vad eljest vore medgivet.

Uti årets försvarsproposition har departementschefen icke upptagit denna fråga i samband med förslaget om passagesystemets införande.

Inför ett sådant förhållande te sig emellertid de i årets förslag till passagesystem framförda grunderna till ett sådant skäligen magra.

De förmåner den blivande officeren — och några andra, d. v. s. redan utnämnda officerare, synas icke kunna komma på tal såsom »rekryter» vid rekryteringen av officers- och underofficerspersonalen i Boden — erbjudes, utgöres av *dels* ett stipendium å 3,000 kronor, *dels* en rätt att efter viss tid, som i övrigt synes vara rätt väl tilltagen, erhålla transport söderut, *dels* slutligen ovan omnämnda, för många synnerligen illusoriska rätt till användande av militärbiljett vid en resa årligen.

Mot så små extra förmåner såsom ersättning för en mångårig, särskilt ansträngande tjänstgöring i Boden torde icke många söka första anställning vid truppförband därstädes. Fastmer synes det, som om huvudvikten borde läggas vid en extra förmån under en avsevärd del av tjänstgöringstiden i Boden. Det ovan anförda, i 1924 års försvarsproposition framförda förslaget om tillgodoräkandet enligt vissa grunder av högre lönetursrätt, torde endast vara en rimlig sådan förmån.

Utöver dessa i kungl. propositionen 1924 och 1925 framlagda förslag torde följande, som endast utgör en mindre detalj, vara väl motiverat.

Det skulle kunna inträffa, att en del av nuvarande personal vid i Boden förlagt och av passagesystemet berört truppförband icke hinner använda sig av rätten till transport söderut före pensionsålderns inträdande. Uti sitt förslag till ett ordnat passagesystem har nuvarande departementschefen tillstyrkt att »av naturliga skäl bör rätt till flyttning ersättning tillkomma envar, som i enlighet med ovanstående vare sig frivilligt eller på grund av tvång transporteras till eller från ifrågavarande truppförband». Rättvisa och billighet synes då bjuda, att omnämnd personal redan nu vid passagesystemets igångsättande tillförsäkras rätt till flyttning ersättning för den flyttning som företages i samband med avskedets erhållande.

På grund av det ovan anförda hemställes, att riksdagen måtte besluta

att officerare och underofficerare tillhörande de truppförband i Boden, vilka beröras av passagesystemet, jämte deras familjemedlemmar tillförsäkras rätt till en årlig fri resa å järnväg till sydligare delar av landet;

att berörda officerare och underofficerare med vederlikar, efter viss tids, förslagsvis 6 års, tjänstgöring i Boden i lönehänseende skola äga rätt tillgodoräkna sig tre tjänsteår utöver vad eljest är medgivet, samt

att jämväl personal, tillhörande inom passagesystemet fallande truppförband i Boden, vilken på grund av tjänstgöringsförhållanden m. m. icke kommer i tillfälle att före pensionsålderns inträdande begagna sig av rätten till transport söderut, må äga rätt till ersättning för flyttning, som företages i samband med avskedets erhållande.

Stockholm den 20 mars 1925.

O. Bergqvist.